

Annáll efnahags- og peningamála janúar - desember 2011

Annáll efnahags- og peningamála 2011

Janúar 2011

Hinn 1. janúar hækkuðu tekju- og eignamörk sem miðað er við í reglum um félagslegar íbúðir um 2,46% og viðmiðunarmörk eigna gagnvart húsaleigubótum hækkuðu um sama hlutfall. Er það í samræmi við hækkun neysluverðs frá ársbyrjun 2010 fram að ársbyrjun 2011.

Hinn 4. janúar gaf velferðarráðherra út tilmæli til sveitarstjórna um að þær hækkuðu fjárhagsaðstoð til einstaklinga þannig að hún yrði jöfn atvinnuleysisbótum.

Hinn 5. janúar var kynnt samkomulag milli ríkisstjórnarinnar og Landssamtaka lífeyrissjóða um að i) almennar hækkunar lífeyrisgreiðslna innan ársins 2011 myndu ekki leiða til lækkunar á greiðslum ríkisins vegna tekjutengingar; ii) lífeyrissjóðirnir myndu á sama tímabili ekki beita tekjuviðmiðun til að lækka greiðslur þótt nýir örorkumatsúrskurðir yrðu felldir; iii) frítekjumark ellilífeyrisþega myndi hækka í þremur áföngum á árunum 2013-2015 þannig að það hefði þá hækkað til jafns við hækkun frítekjumarks öryrkja.

Hinn 6. janúar var greint frá því að Seðlabankinn og Fjármálaeftirlitið hefðu gert með sér nýjan samstarfssamning. Markmið samningsins er að stuðla að heilbrigðu, virku og öruggu fjármálakerfi í landinu, þar með talið greiðslu- og uppgjörskerfum. Meðal nýmæla eru reglulegir fundir yfirmanna og helstu sérfræðinga beggja stofnana að minnsta kosti tvisvar á ári til að meta kerfislega áhættu í fjármálakerfinu, svo sem þjóðhagslega áhættuþætti, áhættu í starfsemi fjármálafyrirtækja, samspil áhættuþátta, stöðu greiðslukerfa, þörf á breytingum á lögum og reglum og endurbætur á viðlagaáætlunum.

Hinn 7. janúar samþykkti ríkisstjórnin að framlengja hvatningarátakið „Allir vinna“ sem stjórnvöld höfðu staðið að í samvinnu við Alþýðusamband Íslands, Samtök atvinnulífsins, Samtök iðnaðarins og fleiri. Heimild til endurgreiðslu alls virðisaukaskatts af vinnu við íbúðarhúsnæði verður framlengd til ársloka 2011 og stendur jafn lengi og heimild til frádráttar frá tekjuskatti.

Hinn 10. janúar samþykkti framkvæmdastjórn Alþjóðagjaldeyrissjóðsins fjórðu endurskoðun efnahagsáætlunar íslenskra stjórnvalda. Með samþykkt framkvæmdastjórnarinnar varð fimmti áfangi lánaufyrirgreiðslunnar til reiðu, að upphæð 105 milljónir SDR sem er jafnvirði tæplega 19 ma.kr. Einnig eru heimildir til að draga frekar á lán frá Norðurlöndunum og Póllandi.

Hinn 28. janúar komst Fjármálaeftirlitið að þeirri niðurstöðu að Eignarhaldsfélag NBI ehf. sé hæft til að fara með virkan eignarhlut sem nemur svo stórum hluta að Landsvaki hf. og SP-Fjármögnun hf. verða talin dótturfyrirtæki þess.

Hinn 28. janúar var tilkynnt að Samkeppniseftirlitið hefði samþykkt sölu Seðlabankans á hlut í Reiknistofu bankanna jafnhliða yfirtöku bankans á Fjölgreiðslumiðlun hf., sem heitir hér eftir Greiðsluveitan. Fyrir breytinguna rak Fjölgreiðslumiðlun jöfnunarkerfi og sameiginlega greiðslurás fyrir greiðslukortaviðskipti. Framvegis mun hún einnig reka stórgreiðslukerfi, SWIFT-Alliance-kerfi vegna greiðslna milli landa, innheimtukerfi fyrir rafrænar kröfur og greiðslu-seðla og kerfi sem sinnir birtingu rafrænna skjala í heimabönkum (birtingarkerfi). Í samþykki sínu vísar Samkeppniseftirlitið til úrskurðar síns um brot kortafyrirtækja árið 2008 og setur skilyrði um hegðun Greiðsluveitunnar á markaði.

Hinn 31. janúar komst Fjármálaeftirlitið að þeirri niðurstöðu að NBI hf. væri hæft til að eiga og fara með allt að 33% virkan eignarhlut í Borgun hf.

Hinn 31. janúar tilkynnti Seðlabankinn um lítils háttar breytingu á kynningum á ákvörðunum peningastefnufundar. Frá og með ákvörðun nefndarinnar þann 2. febrúar yrði yfirlýsing nefndarinnar, þar sem vaxtaákvörðunin er kynnt og rökstudd, birt klukkan 9:00 á kynningardeggi í stað kl. 11:00 eins og hefði verið fram að þeim tíma. Tilgangur breytingarinnar var fyrst og fremst sá að gefa markaðsaðilum meira ráðrúm til að meta ákvörðun peningastefnufundar áður en markaðir eru opnaðir. Þessi tilhögun gefur því fjölmiðlum, sérfræðingum og öðrum færi á að kynna sér yfirlýsingu nefndarinnar fyrir fundinn.

Febrúar 2011

Hinn 2. febrúar ákvað peningastefnufnd Seðlabanka Íslands að lækka vexti bankans um 0,25 prósentur. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana lækkuðu í 3,25%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum lækkuðu í 4,0%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga lækkuðu í 4,25% og daglánavextir lækkuðu í 5,25%.

Hinn 2. febrúar samþykkti Alþingi lög nr. 9/2011, um breytingu á lögum um umgengni við nytjastofna sjávar. Breytingin veitir sjávarútvegsráðherra heimild til að beita dagsektum til að bæta skil á aflaskýrslum.

Hinn 2. febrúar kynnti fjármálaráðherra stefnu ríkisins í lánamálum fyrir árin 2011-2014 og áætlanir um lántökur. Áætlunin er miðuð við að heildarskuldir ríkissjóðs lækki úr 83% af VLF í lok 2010 niður fyrir 70% í árslok 2014, en að hreinar skuldir lækki á sama tíma úr 43% af VLF niður fyrir 35%. Stefnt skal að því að árlegar endurgreiðslur innlendra ríkisskuldabréfa verði lægri en 6% af VLF, innstæður á innlánsreikningum ríkissjóðs nemi á hverjum tíma a.m.k. 80 ma.kr. og að af skuldum ríkissjóðs verði 60-80% innlendar og óverðtryggðar, 20-40% verðtryggðar og 0-20% erlendar.

Hinn 3. febrúar samþykkti Alþingi lög nr. 12/2011, um fjölgun dómara. Dómurum við Hæstarétt verður fjölgað tímabundið um þrjá og héraðsdómurum um fimm sökum álags í kjölfar efnahagsfallanna.

Hinn 7. febrúar kynnti velferðarráðherra skýrslu sérfræðingahóps um neysluviðmið fyrir heimili á Íslandi. Þrenns konar neysluviðmið voru kynnt: i) dæmigert viðmið sem lýsir hóflegri neyslu, þ.e. miðgildi útgjalda íslenskra heimila, ii) skammtímaviðmið sem er byggt á sömu forsendum nema gert er ráð fyrir að fólk geti dregið úr neyslu og frestað útgjaldaliðum tímabundið og iii) grunnviðmið sem gefur vísbendingu um hvað fólk þarf að lágmarki til að framfleyta sér.

Hinn 16. febrúar samþykkti Alþingi lög nr. 13/2011, svonefnd Icesave-lög, sem heimila ríkisstjórninni að ábyrgjast endurgreiðslu Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta til breska og hollenska ríkisins vegna bóta sem þau greiddu vegna svonefndra Icesave-innstæðna.

Hinn 18. febrúar tilkynnti landbúnaðar- og sjávarútvegsráðuneytið að loðnukvóti ársins hefði verið aukinn í 390 þúsund tonn. Upphaflegur kvóti var 200 þúsund tonn.

Hinn 20. febrúar neitaði forseti Íslands að undirrita lög nr. 13/2011, um staðfestingu samninga um ábyrgð á endurgreiðslu Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta til breska og hollenska ríkisins, svonefnd Icesave-lög. Með því vísaði forsetinn málinu í þjóðaratkvæðagreiðslu og var síðar ákveðið að halda hana 9. apríl.

Hinn 23. febrúar afturkallaði Fjármálaeftirlitið starfsleyfi (gamla) Byrs sparisjóðs, Frjálsa fjárfestingarbankans hf. og Sparisjóðs Reykjavíkur og nágrennis hf. þar sem kveðinn hefði verið upp úrskurður um slit þessara fyrirtækja skv. XII. kafla laga nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki.

Hinn 23. febrúar gaf matsfyrirtækið Moody's frá sér sérstakt álit um niðurstöðu þjóðaratkvæðagreiðslu um Icesave-samninginn. Í álitinu kom fram að yrði niðurstaða atkvæðagreiðslunnar sú að samningurinn yrði samþykktur væri líklegt að horfum á lánshæfiseinkunn Ríkissjóðs Íslands yrði breytt úr neikvæðum horfum í stöðugar. Á hinn bóginn, ef niðurstaða atkvæðagreiðslunnar yrði sú að samningnum yrði hafnað væri líklegt að lánshæfiseinkunn ríkissjóðs lækkaði í spákaupmennskuflokk.

Hinn 23. febrúar samþykkti Alþingi lög nr. 14/2011 til að styrkja samkeppnislög nr. 44/2005 m.a. með því að heimila Samkeppniseftirlitinu að grípa til aðgerða gegn aðstæðum eða háttsemi sem kemur í veg fyrir, takmarkar eða hefur skaðleg áhrif á samkeppni almenningi til tjóns. Þá er Samkeppniseftirlitinu nú heimilt að höfða mál fyrir dómstólum til ógildingar úrskurði áfrýjunarnefndar.

Hinn 25. febrúar komst Fjármálaeftirlitið að þeirri niðurstöðu að Eignarhaldsfélag NBI ehf. væri hæft til að fara með svo stóran, virkan eignarhlut í Rose Invest hf., sem er rekstrarfélag verðbréfasjóða, að Rose Invest verði talið dótturfyrirtæki eignarhaldsfélagsins.

Mars 2011

Hinn 1. mars samþykkti Alþingi breytingar á raforkulögum. Á meðal breytinganna er rýmkun á skilyrðum til að tengjast dreifikerfi. Þá er kveðið svo á að Landsnet skuli vera í beinni eigu ríkis og/eða sveitarfélaga frá og með 1. janúar 2015. Ennfremur er kveðið á um fyrirkomulag gjaldskráa sem ætlað er að sjá til þess að þær standi undir meðalkostnaði við rekstur auk arðsemi sem samsvari fjármagnskostnaði og sköttum. Þá er áskilið að leyfi þurfi til að reka markað með orku til dreifingar.

Hinn 3. mars samþykkti Alþingi að gera breytingu á lögum nr. 42/1983, um Landsvirkjun, til að koma til móts við tilmæli ESA og tryggja að ríkisábyrgðir vegna Landsvirkjunar séu í samræmi við ríkisstyrkjareglur EES-samningsins. Í þeirri breytingu felst að ríkisábyrgðin sé ekki ótakmörkuð, þ.e. að lög nr. 21/1991, um gjaldþrotaskipti o.fl., geti átt við um fyrirtækið, hún nái eingöngu til lánaskuldbindinga og að fyrir ábyrgðina sé greitt hæfilegt ríkisábyrgðargjald.

Hinn 3. mars samþykkti Alþingi breytingu á lögum nr. 121/1997, um ríkisábyrgðir. Breytingin kveður svo á að í stað hins almenna ríkisábyrgðargjalds (0,25%) skv. 2. mgr. 6. gr. þeirra laga skuli Landsvirkjun, og aðrir þeir aðilar sem tilgreindir eru í 1. mgr. 6. gr. laga um ríkisábyrgðir, greiða ríkisábyrgðargjald sem svarar að fullu til þeirrar ívilnunar sem fyrirtækið nýtur, á grunni ríkisábyrgðar, í formi hagstæðari lánskjara umfram þau kjör sem almennt bjóðast á markaði án ríkisábyrgðar. Með lögum nr. 144/2010, um breytingu á lögum nr. 139/2001, um stofnun sameignarfyrirtækis um Orkuveitu Reykjavíkur, með síðari breytingum, samþykkti Alþingi sams konar breytingar að því er eigendaábyrgð á lánaskuldbindingum Orkuveitu Reykjavíkur varðar.

Hinn 5. mars samdi fjármálaráðherra við Landsbanka Íslands um yfirtöku Landsbankans á SpKef sparisjóði. Var það gert í samráði við Bankasýslu ríkisins og með samþykki Fjármálaeftirlitsins. Hinn 5. febrúar var eigið fé SpKef metið neikvætt um 11 ma.kr. og alls vantaði 19,4 ma.kr. til að sjóðurinn uppfyllti kröfur FME um eiginfjárlágmark. Auk þess hafði sjóðurinn glímt við lausafjáranda. Með samningnum við Landsbankann takmarkast útgjöld ríkissjóðs við kostnað við að tryggja innstæður. Eiginfjárbörf umfram það var metin 8,2 ma.kr.

Hinn 16. mars ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að halda vöxtum bankans óbreyttum. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana voru því áfram 3,25%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum 4,0%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga 4,25% og daglánavextir 5,25%.

Hinn 16. mars heimilaði Alþingi ríkisstjórninni að staðfesta ýmsar ákvarðanir EES-nefndarinnar um breytingar á viðaukum EES-samnings nr. IX (um reikningsskilastaðla, þskj. 1056, og rafræna greiðslumiðlun, þskj. 1057), XIII (um sjótryggingar, þskj. 1058), XIX (um neytendavernd, þskj. 1055), XX (um umhverfismál, þskj. 1054) og XXII (um félagarétt, þskj. 1060).

Hinn 16. mars samþykkti Alþingi lög nr. 24/2011, um breytingar á lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda, lögum um virðisaukaskatt og lögum um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur. Við öll þessi lög var bætt ákvæði sem heimilar kyrrsetningu eigna ef hætta er talin á að skattaðilar geti komið sér undan greiðslum opinberra gjalda með því að flytja eða færa eignir úr sinni vörslu í hendur öðrum. Sambærileg heimild var sett í lög um tekjuskatt á árinu 2010.

Hinn 17. mars náðist samkomulag helstu veiðipjóða annarra en Rússa um veiðar úr úthafskarfastofninum á Reykjanesi eftir margra ára viðræður. Stefnt er að því að veiðar verði samkvæmt ráðgjöf og að hlutur Íslendinga verði 31%.

Hinn 22. mars gaf forsætisráðherra út siðareglur fyrir ráðherra ríkisstjórnarinnar. Í reglunum er meðal annars fjallað um hagsmunatengsl og hagsmunaárekstra, fjármál og launagreiðslur, háttsemi og framgöngu, samskipti ráðherra við starfslíð ráðuneytis og upplýsingagjöf til almennings.

Hinn 22. mars heimilaði Alþingi ríkisstjórninni að staðfesta tvær breytingar EES-nefndarinnar um breytingar á viðauka EES-samnings nr. XX (um umhverfismál, þskj. 1090 og 1091).

Hinn 25. mars var greint frá því að ráðgjafarnefnd Fjármálaeftirlitsins um hæfi stjórnarmanna hefði nú metið 47 stjórnarmenn fjármálafyrirtækja og váttryggingafélaga, þar af átta úr stjórnnum eignarhaldsfélaga. Niðurstaðan var sú að þekking, skilningur og viðhorf stjórnarmannanna varðandi helstu efni sem tengjast verksviði þeirra var fullnægjandi í 35 tilvikum en ófullnægjandi í 12 tilvikum.

Hinn 25. mars birti Seðlabanki Íslands skýrslu um áætlun um afnám gjaldeyrishafta. Í skýrslunni er fjallað um reynslu af fyrri áætlun Seðlabankans og framvindu skilyrða sem þarf að uppfylla til þess að hægt sé að losa um höftin. Auk þess er tveimur megináföngum áætlunarinnar lýst ásamt einstökum skrefum fyrri áfangans. Niðurstaða skýrslunnar er sú að forsendur þess að byrja að losa varlega um nokkra þætti haftanna eru fyrir hendi, en meiri háttar skref verða hins vegar vart tekin fyrir en ríkissjóður hefur með lántöku sýnt fram á getu til þess að endurfjármagna erlend lán.

Hinn 28. mars samþykkti Alþingi að bæta ákvæði til bráðabirgða við lög nr. 44/1998, um húsnæðismál, sem heimilaði Íbúðalánasjóði að ákveðnum skilyrðum uppfylltum að færa fasteignaveðlán einstaklinga niður í 110% af verðmæti íbúðarhúsnæðis. Lagabreytingin er í samræmi við samkomulag ríkisstjórnarinnar við lánastofnanir og lífeyrissjóði frá 3. desember 2010. Kostnaður við niðurfærslu Íbúðalánasjóðs vegna þessara aðgerða er áætlaður 21,8 ma.kr.

Apríl 2011

Hinn 8. apríl afturkallaði Fjármálaeftirlitið starfsleyfi Askar Capital hf., Sparisjóðabanka Íslands hf. og VBS fjárfestingarbanka hf.

Hinn 9. apríl var haldin þjóðaratkvæðagreiðsla um lög nr. 13/2011 sem heimiluðu fjármálaráðherra að ábyrgjast endurgreiðslu Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta á kostnaði Breta og Hollendinga á lágmarkstryggingu innstæðna í útibúum Landsbankans í Bretlandi og Hollandi og greiða eftirstöðvar og vexti af þeim skuldbindingum. Forseti Íslands hafði vísað málinu í þjóðaratkvæðagreiðslu hinn 20. febrúar. Kjörsókn var 75% og var heimildin felld með 59,77% gilda atkvæða gegn 40,23%.

Hinn 11. apríl samþykkti Fjármálaeftirlitið yfirfærslu á tilgreindum rekstrarhluta EA fjárfestingarfélags hf. (áður MP banka hf.) til MP banka hf. (áður nb.is-sparisjóður hf.) og veitti hinum nýja banka starfsleyfi sem viðskiptabanki. Á sama tíma féll niður starfsleyfi félagsins sem sparisjóður. Þá komst Fjármálaeftirlitið að þeirri niðurstöðu að Titan fjárfestingarfélag ehf. væri hæft til að fara með virkan eignarhlut, allt að 20%, í hinum nýja MP banka hf.

Hinn 13. apríl setti matsfyrirtækið Standard & Poor's lánshæfiseinkunnir Ríkissjóðs Íslands á athugunarlista með neikvæðum horfum.

Hinn 15. apríl bauðst Seðlabankinn, fyrir hönd ríkissjóðs, til að kaupa á nafnverði erlend skuldabréf ríkissjóðs sem falla eiga í gjalddaga árin 2011 og 2012. Um var að ræða tvo skuldabréfaflokka sem upphaflega voru að upphæð 1.250 milljónir evra. Aðgerðin var þáttur í lausafjár- og skuldastýringu ríkissjóðs en einnig í gjaldeyrisforðastýringu Seðlabanka Íslands. Tilboðið stóð til 5. maí 2011.

Hinn 20. apríl lagði Samkeppniseftirlitið dagsektir á Seðlabanka Íslands til að knýja fram afhendingu á upplýsingum um útlán einstakra banka og sparisjóða sem Seðlabankinn taldi sig hafa tekið við í trúnaði. Skyldu sektirnar nema 1,5 m.kr. á dag uns gögnin yrðu reidd af hendi. Sektirnar voru látnar falla niður eftir að viðkomandi lánastofnanir heimiluðu Seðlabankanum að afhenda umbeðin gögn.

Hinn 20. apríl staðfesti matsfyrirtækið Moody's Baa3 lánshæfiseinkunn Ríkissjóðs Íslands með neikvæðum horfum fyrir innlendar og erlendar langtímaskuldbindingar í framhaldi af því að Icesave-samkomulaginu var hafnað í þjóðar- atkvæðagreiðslu hinn 9. apríl. Fyrirtækið hafði áður gefið til kynna að höfnun samkomulagsins myndi að líkindum leiða til lækkunar lánshæfismats. Í tilkynningu Moody's 21. apríl sagði að góðar horfur um greiðslur úr þrotabúi gamla Landsbankans, frammistaða Íslands í samstarfinu við AGS og stuðningur Norðurlandanna í kjölfar atkvæðagreiðslunnar hafi gert það að verkum að lánshæfismatið stóð óbreytt.

Hinn 20. apríl ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að halda vöxtum bankans óbreyttum. Vextir á viðskiptareikningum fjármálafyrirtækja voru því áfram 3,25%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum 4,0%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga 4,25% og daglánavextir 5,25%.

Maí 2011

Hinn 2. maí afhentu íslensk stjórnvöld Eftirlitsstofnun EFTA bréf efnahags- og viðskiptaráðherra þar sem því var hafnað að Íslendingar hefðu brotið innstæðutryggingartilskipun Evrópusambandsins og þess krafist að málið yrði látið niður falla. Bent var á að þrotabúi Landsbankans myndi standa undir þorra innstæðukrafna, útgreiðslur hæfust brátt og aðgerðir Breta og Hollendinga hefðu tafið fyrir uppgjöri.

Hinn 5. maí var skrifað undir kjarasamninga landssambanda og stærstu félaga Alþýðusambands Íslands við Samtök atvinnulífsins. Meginatriði samninganna eru: Almenn prósentuhækkun launa yfir ákveðnum mánaðarlaunum, krónutöluhækkun kauptaxta sem eru undir þeim mörkum, hækkun lágmarkstekna og uppbætur vegna tafa á samningsgerð. Svipaðir samningar voru síðan gerðir bæði á almennum og opinberum vinnumarkaði. Samningarnir gilda til 31. janúar 2014 ef forsendur ganga eftir. Samningar hefðu losnað 1. febrúar 2012 ef ýmis samningstengd loforð hefðu ekki verið lögfest fyrir 22. júní sl. Forsendur sem þurfa að vera uppfylltar við endurskoðun samningsins árið 2012 eru þær að kaupmáttur launa hafi aukist á tímabilinu desember 2010 til desember 2011, verðlag hafi verið stöðugt og gengi krónunnar hafi styrkst marktækt frá gildistöku samningsins til ársloka 2011. Við seinni endurskoðun á árinu 2013 þarf kaupmáttur að hafa aukist á tímabilinu desember 2011 til desember 2012, tólf mánaða verðbólga að verða undir 2,5% í desember 2012 og þá þarf gengisvísitala krónunnar að vera innan við gildið 190. Samkvæmt samningunum skulu laun yfir 282.353 kr. á mánuði hækka um 4,25% 1. júní 2011, laun yfir 314.286 kr. hækka um 3,5% 1. febrúar 2012 og laun yfir 338.462 kr. hækka um 3,25% 1. febrúar 2013. Kaupmáttur undir þessum mörkum hækka um 12 þ.kr. 1. júní 2011 og 11 þ.kr. 1. febrúar, bæði árin 2012 og 2013. Lágmarkstekjur fyrir fullt starf skulu nema a.m.k. 204 þ.kr. á mánuði í lok samningstímans, sem er 23,6% hækkun. Kostnaður atvinnurekenda eykst lítið vegna hækkunar lágmarkstekna enda fáir með þau kjör. Eingreiðslur vegna samningstafa nema 75 þ.kr., 50 þ.kr. greiddar út við samþykkt samningsins og 25 þ.kr. í tengslum við orlofs- og desemberuppbætur 2011. Áætlað er að brúttókostnaður þeirra launagreiðenda sem kjarasamningurinn tekur beint til verði um 13% á samningstímanum eða um 4,3% að meðaltali á ári. Nettókostnaður atvinnurekenda verður þó minni þar sem tryggingargjald mun lækka með lækkandi atvinnuleysi samkvæmt yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar.

Við undirritun kjarasamninga lýsti ríkisstjórnin yfir að persónuafsláttur yrði verðtryggður, bætur almanna- og atvinnuleysistrygginga hækkaðar í takt við laun, tekjutenging barna- og vaxtabóta endurskoðuð og tryggingargjald lækkað í takt við lækkun útgjalda vegna atvinnuleysis. Heitið var rýmkun á skattaumhverfi fyrirtækja, umbótum í viðskiptaháttum og bættri stöðu starfsmanna við gjaldprot. Stjórnvöld lýstu yfir að það væri markmið þeirra og aðila vinnumarkaðarins að fjárfestingarhlutfall fari stighækkandi og verði ekki lægra en 20% í lok samningstímans en það jafngildir því að fjárfesting verði ekki lægri en 350 ma.kr. á ári. Lofað var átaki til að koma atvinnulausum í nám með veitingu 2 ma.kr. úr atvinnuleysisbótum yfir í námsúrræði. Ríkisstjórnin hét því að vinna að samræmingu lífeyrisréttinda án þess að skerða áunninn rétt opinberra starfsmanna og skyldi stefnt að því að málið kæmi til kasta Alþingis fyrir þinglok. Loks var lofað að sýna hagsmunaaðilum tillögur um breytingar á lögum um stjórn fiskveiða áður en þær yrðu lagðar fram.

Hinn 6. maí tilkynnti Seðlabankinn að samþykkt hefði verið að kaupa á nafnverði erlend skuldabréf ríkissjóðs fyrir um 346 milljónir evra (jafnvirði um 57 ma.kr.). Gjald dagar bréfanna eru á árunum 2011 og 2012. Viðskiptin voru niðurstaða útboðs meðal fjárfesta á skuldabréfum ríkissjóðs sem tilkynnt var um 15. apríl. Um var að ræða tvo skuldabréfaflokka, samtals að upphæð 1.250 milljónir evra (samaltals 204 ma.kr.) að nafnverði. Fyrir kaupin voru samtals um 800 milljónir evra (130 ma.kr.) útistandandi.

Hinn 16. maí breytti matsfyrirtækið Fitch horfum á lánshæfiseinkunn Ríkissjóðs Íslands úr neikvæðum í stöðugar.

Hinn 17. maí staðfesti matsfyrirtækið Standard & Poor's óbreytta lánshæfiseinkunn fyrir skuldbindingar Ríkissjóðs Íslands í erlendum gjaldmiðlum. Lánshæfiseinkunn langtímaskuldbindinga í innlendum gjaldmiðli var lækkuð í BBB-.

Hinn 23. maí bauðst Seðlabankinn til að kaupa íslenskar krónur gegn greiðslu í erlendum gjaldeyri. Útboðið var liður í losun hafta á fjármagnsviðskiptum samkvæmt áætlun Seðlabankans um losun gjaldeyrishafta frá 25. mars 2011. Bauðst Seðlabankinn til að kaupa 15 ma.kr. gegn greiðslu í evrum. Markmið þessara fyrstu aðgerða í fyrri áfanga áætlunarinnar um losun gjaldeyrishafta var að stuðla að því að fjárfestar gætu selt krónueignir sínar með skipulögðum hætti, kysu þeir það.

Júní 2011

Hinn 3. júní samþykkti framkvæmdastjórn Alþjóðagjaldeyrissjóðsins fimmtu endurskoðun efnahagsáætlunar íslenskra stjórnvalda og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins. Jafnframt var samþykkt að sameina tvær síðustu endurskoðanirnar í eina. Með samþykkt framkvæmdastjórnarinnar varð sjötti áfangi lánafyrirgreiðslu sjóðsins til reiðu, að upphæð 140 milljónir SDR sem er jafnvirði tæplega 26 ma.kr.

Hinn 7. júní fór fram útboð á íslenskum krónum gegn greiðslu í erlendum gjaldeyri sem tilkynnt var um 23. maí. Tilhögun útboðsins var sú að öll samþykkt tilboð miðuðust við það gengi sem þau voru lögð inn á. Alls bárust tilboð að upphæð 61,13 ma.kr. og var tekið tilboðum fyrir 13,4 ma.kr. Meðalverð samþykktra tilboða var 218,89 kr. fyrir evru en lágmarksverð tilboða var 215 kr.

Hinn 9. júní gekk ríkissjóður frá samningum um útgáfu skuldabréfa að upphæð 1 milljarður Bandaríkjadala eða um 114 ma.kr. Bréfin bera fasta vexti og eru gefin út til fimm ára á ávöxtunarkröfunni 4,993%. Kjörin jafngilda 3,20% álagi á vexti á millibankamarkaði. Fjárfestar sýndu útgáfunni mikinn áhuga og nam eftirspurn um 2 milljörðum Bandaríkjadala.

Hinn 10. júní 2011 samþykkti Alþingi lög nr. 64/2011, um breytingu á lögum nr. 65/2007, um losun gróðurhúsa-lofttegunda. Breytingin bindur í lög viðskiptakerfi Evrópusambandsins með losunarheimildir.

Hinn 10. júní samþykkti Alþingi lög nr. 78/2011, um breytingu á lögum nr. 161/2002, um fjármálfyrirtæki. Breytingarnar styrkja ráðstöfunarrétt kröfuhafa og slitastjórna á eignum, rétt kröfuhafa í öðru ríki gagnvart riftun, setja hæfniskröfur fyrir setu í slitastjórn, staðfesta eftirlitsrétt Fjármálaeftirlitsins gagnvart slitastjórnnum og skilaneftindum og kveða á um skyldu þeirra til að kynna kröfuhöfum allar umtalsverðar ráðstafanir.

Hinn 10. júní samþykkti Alþingi ályktun nr. 42/139 um að skipuð skyldi nefnd til að rannsaka fall sparisjóðanna.

Hinn 11. júní samþykkti Alþingi lög nr. 70/2011, um breytingar á stjórn fiskveiða. Lögin auka heimildir til strandveiða og úthluta viðbótarafli í nokkrum tegundum gegn gjaldi. Frádráttur vegna byggðakvóta og strandveiða leggst framvegis að hluta á allar veiðiheimildir fremur en heimildir í viðkomandi fisktegund og í strandveiðum er þrengt að fjölskipaútgærdum. Byggðakvóti er aukinn, veiðigjald hækkað úr 9,5% í 13% af reiknaðri framlegð og 15% af því renna til sveitarfélaga.

Hinn 11. júní samþykkti Alþingi lög nr. 73/2011, sem lögfestu atriði í yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar vegna kjarasamninga í maí.

Hinn 11. júní samþykkti Alþingi lög nr. 81/2011, sem framlengdu tímabundna heimild Seðlabanka Íslands til að takmarka eða stöðva tiltekna flokka fjármagnshreyfinga og gjaldeyrisviðskipti vegna þeirra til 30. september 2011.

Hinn 14. júní tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði samþykkt samruna Avant hf. og SP fjármögnunar hf. við Landsbankann hf. undir nafni Landsbankans.

Hinn 15. júní ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að halda vöxtum bankans óbreyttum. Vextir á viðskiptareikningum fjármálafyrirtækja voru því áfram 3,25%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum 4,0%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga 4,25% og daglánvextir 5,25%.

Hinn 16. júní bauðst Seðlabankinn til að kaupa evrur gegn greiðslu í ríkisverðbréfum. Útboðið var liður í losun gjald-eyrishaftra. Markmið aðgerðanna var að endurheimta þann gjaldeyri sem Seðlabankinn nýtti til kaupa á aflandskrón-um í fyrra útboði og selja krónur aðilum sem tilbúnir voru til að eiga þær í a.m.k. fimm ár. Bauðst Seðlabankinn til að kaupa 64 milljónir evra gegn greiðslu í ríkisbréfaflokknum RIKS 30 0701.

Hinn 23. júní greindi Þjóðskrá Íslands frá endurskoðun fasteignamats sem gildir við álagningu gjalda á árinu 2012. Heildarmat fasteigna á landinu hækkar um 6,8% og verður um 4.400 ma.kr. Heildarmat á íbúðarhúsnæði hækkar um 9%.

Hinn 24. júní tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði afturkallað starfsleyfi Sparisjóðsins í Keflavík vegna úrskurðar um slit sparisjóðsins.

Hinn 28. júní fór fram gjaldeyrisútboð sem tilkynnt var um 16. júní. Alls bárust tilboð að upphæð 71,8 milljónir evra og var tilboðum tekið að upphæð 61,74 milljónir evra. Útboðsverðið var ákveðið með þeim hætti að öll samþykkt tilboð voru boðin aðalmiðlurum á sama verði (e. single price) sem var ákvarðað 210,00 kr. fyrir hverja evru. Sem greiðslu fyrir gjaldeyri fengu kaupendur afhent ríkisverðbréf í flokknum RIKS 30 0701.

Júlí 2011

Hinn 4. júlí tilkynnti Fjármálaeftirlitið að stjórn þess hefði samþykkt reglur um kaupaukakerfi fjármálafyrirtækja eins og mælt var fyrir um með breytingum á lögum um fjármálafyrirtæki. Árlegur kaupauki má ekki vera hærri en 25% af árslaunum án kaupauka og fresta skal greiðslu hluta kaupaukans um a.m.k. 3 ár. Bann er lagt við kaupauka án árangurstengingar.

Hinn 5. júlí kynnti sjávarútvegsráðherra ákvörðun sína um heildarafla á fiskveiðiárinu 2011/2012. Heimilaður þorsk-afli er aukinn um 17 þúsund tonn, ýsuafli minnkaður um 5 þúsund tonn, karfaheimildir auknar um 12 þúsund tonn og heimildir alls um 32,5 þúsund tonn í þeim tegundum sem úthlutað var.

Hinn 6. júlí bauðst Seðlabankinn til að kaupa íslenskar krónur gegn greiðslu í erlendum gjaldeyri. Var útboðið liður í losun hafta á fjármagnsviðskiptum. Bauðst bankinn til að kaupa 15 ma.kr. gegn greiðslu í evrum.

Hinn 12. júlí tilkynnti Seðlabankinn niðurstöðu útboðs á gjaldeyri gegn greiðslu í íslenskum krónum sem kynnt var 6. júlí. Alls bárust tilboð að upphæð 52,2 ma.kr. og var tilboðum tekið fyrir 14,9 ma.kr. Lágmarksverð samþykktra tilboða var 215,00 kr. fyrir evru en meðalverð samþykktra tilboða var 216,33 kr. fyrir evru. Tilboðum sem voru yfir lágmarksverði var tekið að fullu en tilboð sem voru jafnhá lágmarksverði voru samþykkt hlutfallslega miðað við hlutfallið 44,0%.

Hinn 13. júlí var tilkynnt um samkomulag Byrs og Íslandsbanka um að bankinn leggi Byr til nýtt hlutafé og kaupi jafn-framt hlut slitastjórnar Byrs og fjármálaráðuneytisins í sparisjóðnum. Fyrirtækin munu síðan sameinast undir merkjum Íslandsbanka að fengnu samþykki Samkeppniseftirlitsins og FME.

Hinn 14. júlí tilkynnti umboðsmaður Alþingis Seðlabanka Íslands að Hagsmunasamtök heimilanna (HH) teldu að reglur bankans nr. 492/2001, um verðtryggingu, skorti lagastoð. Samkvæmt 13. gr. vaxtalaga, nr. 38/2001, bæri að

verðbæta greiðslur af lánum en ekki höfuðstól eins og reglurnar kvæðu á um. Því teldu HH innheimtu fjármálastofnana á verðtryggðum kröfum óheimila. Í svarbréfi 30. ágúst benti Seðlabankinn á að reglurnar væru settar samkvæmt fyrirmælum í lögnum og að í framkvæmd væru greiðslur ætíð hinar sömu hvort sem farið væri eftir orðalagi laga eða reglna. Því gæti ekki verið um brot á lögmætisreglunni að ræða.

Hinn 15. júlí gaf sjávarútvegsráðherra út reglugerð samkvæmt nýsettum lögum og hækkaði veiðigjald á ígildi þorskkíls um 6,44 krónur í 9,46 krónur. Áætlaðar tekjur ríkissjóðs af gjaldinu hækka úr 2,7 ma.kr. á ári í 4,5 ma.kr. Stafar hækkunin bæði af auknum aflaheimildum og hækkun veiðigjaldsins.

Hinn 21. júlí tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði afturkallað starfsleyfi Glitnis banka hf. og Kaupþings banka hf.

Hinn 26. júlí kom út ríkisreikningur fyrir árið 2010. Gjöld ríkissjóðs umfram tekjur námu 123 ma.kr. samanborið við 139 ma.kr. árið 2009. Tekjur án vaxta hækkuðu um 13½% vegna hækkunar skatttekna. Gjöld hækkuðu um 4% milli ára og fóru 7½% fram úr fjárlögum. Ef litið er fram hjá vöxtum, lífeyrisskuldbindingu, töpuðum kröfum og öðru sem tengist efnahagsáfallinu 2008, lækkuðu gjöld um 3% að nafnvirði og nær 8% að raunvirði og stóðust fjárlög á þann mælikvarða.

Hinn 28. júlí var tilkynnt að Eignasafn Seðlabanka Íslands ehf. hefði gengið frá sölu á 52,4% hlut í Sjóvá-Almennum tryggingum hf. í samræmi við kaupsamning frá 18. janúar 2011. Kaupandi er SF1 slhf., félag í umsjón Stefnis hf. Viðskiptin hafa hlotið samþykki Fjármálaeftirlitsins og Samkeppniseftirlitsins.

Ágúst 2011

Hinn 2. ágúst bauðst Seðlabanki Íslands til að kaupa alls 72 milljónir evra gegn greiðslu í ríkisverðbréfum. Útboðið var liður í losun hafta á fjármagnsviðskiptum, samanber áætlun Seðlabankans um losun gjaldeyrishafta frá 25. mars 2011. Markmið aðgerðanna var að endurheimta þann gjaldeyri sem Seðlabankinn nýtti til kaupa á krónum í fyrra útboði og selja krónur aðilum sem voru tilbúnir til að eiga þær í a.m.k. fimm ár.

Hinn 4. ágúst var greint frá því að EFTA-dómstóllinn hefði úrskurðað að íslenskum stjórnvöldum væri óheimilt að áskilja að starfsmenn, sem sendir eru tímabundið til Íslands, skuli njóta réttinda sem áskilin eru Íslendingum á íslenskum vinnumarkaði, ef réttindin eru umfram það sem greint er í tilskipun Evrópusambandsins um lágmarksvernd þessara starfsmanna.

Hinn 16. ágúst greindi Seðlabanki Íslands frá niðurstöðum gjaldeyrisútboðs sem lagt var fram 2. ágúst með útboðsfjárhæð 72 milljónir evra. Alls bárust tilboð að upphæð 3,4 milljónir evra. Öllum tilboðum var tekið að fullu. Útboðsverðið var ákveðið með þeim hætti að öll samþykkt tilboð voru boðin aðalmiðlurum á sama verði, sem var ákvarðað 210,00 kr. fyrir hverja evru. Sem greiðslu fyrir gjaldeyrinn fengu kaupendur afhent verðtryggð ríkisverðbréf.

Hinn 17. ágúst ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að hækka vexti bankans um 0,25 prósentur. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana voru hækkaðir í 3,5%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum í 4,25%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga í 4,5% og daglánavextir í 5,5%.

Hinn 26. ágúst samþykkti framkvæmdastjórn Alþjóðagjaldeyrissjóðsins sjöttu og síðustu endurskoðun efnahagsáætlunar íslenskra stjórnvalda og Alþjóðagjaldeyrissjóðsins. Með samþykkt framkvæmdastjórnarinnar varð lokaáfangi lánaþyrirgreiðslu sjóðsins til Íslands til reiðu, að upphæð 280 milljónir SDR sem er jafnvirði 51 ma.kr. Alls nam lánaþyrirgreiðsla sjóðsins 1,4 milljörðum SDR eða 257 ma.kr. Að auki lánuðu Norðurlöndin og Pólland um 150 ma.kr. í tengslum við efnahagsáætlunina og veittu lántökurétt sem nam samtals um 160 ma.kr.

Hinn 31. ágúst var tilkynnt að samið hefði verið um að MP banki kaupi fyrirtækjaráðgjöf Sögu Fjárfestingarbanka.

Hinn 31. ágúst veitti Fjármálaeftirlitið Straumi IB hf. starfsleyfi sem lánaþyrirtæki samkvæmt lögum um fjármálaþyrirtæki.

September 2011

Hinn 1. september kynnti Arion banki óverðtryggð íbúðalán til 25 eða 40 ára. Lánin bera 6,45% vexti upp að 60% veðhlutfalli og eru þeir fastir fyrstu fimm árin. Viðbótarlán upp að 80% veðhlutfalli bera 7,55% vexti. Vextir verða endurskoðaðir eftir fimm ár í takt við markaðsvexti. Viðskiptavinir geta þá haldið áfram, skipt um lánsform eða greitt lánið án sérstaks uppgreiðslugjalds. Aðrar bankastofnanir fylgdu fljótlega í kjölfarið og buðu hliðstæð, óverðtryggð lán.

Hinn 2. september samþykkti Alþingi lög nr. 103/2011, um breytingar á lögum um atvinnuleysistryggingar og lögum um réttarstöðu starfsmanna við aðilaskipti að fyrirtækjum. Framlengt var til ársloka 2011 ákvæði um að lengja greiðslutímabil tekjutengdra bóta í hlutfalli við rétt til slíkra bóta miðað við fullt starf á móti nýttum bótarétti og kveðið svo á að aðili sem tekur við fyrirtæki taki yfir skyldur gagnvart starfsmönnum samkvæmt gildandi samningum. Breytingarnar tengdust aðkomu ríkisstjórnarinnar að kjarasamningum í maí.

Hinn 8. september gaf sjávarútvegsráðherra út 181 þúsund tonna upphafsheimildir fyrir loðnuveiðiskip á komandi vertíð.

Hinn 16. september samþykkti Alþingi lög nr. 119/2011, um breytingu á lögum nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki, með síðari breytingum (eigið fé, stóra áhættu, verðbréfun o.fl.). Megintilgangurinn með lögnum er að innleiða í íslenskan rétt ákvæði tilskipunar nr. 2009/111/EB, en einnig að gera smávægilegar breytingar á öðrum ákvæðum laganna, svo sem 4. mgr. 52. gr., um hæfi til að sitja í stjórn fjármálafyrirtækja.

Hinn 17. september samþykkti Alþingi lög nr. 120/2011, um greiðsluþjónustu sem festa í lög evrópsku greiðsluþjónustutílskipunina nr. 2007/64/EB og setja heildstæð lög um greiðsluþjónustu. Markmið tilskipunarinnar er að skapa heildstætt, samræmt og nútímalegt regluverk um greiðsluþjónustu innan Evrópska efnahagssvæðisins. Í lögnum eru m.a. ítarleg ákvæði um réttindi og skyldur notenda og veitenda greiðsluþjónustu.

Hinn 17. september samþykkti Alþingi lög nr. 122/2011, um breytingu á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Skerpt var á hæfniskröfum framkvæmdastjóra og stjórnarmanna og heimildir til að taka út séreignarsparnað rýmkaðar.

Hinn 17. september samþykkti Alþingi lög nr. 123/2011, um breytingu á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Lífeyrissjóðir fá heimild til að eiga og reka íbúðarhúsnæði, stofna félög um rekstur íbúðarhúsnæðis eða semja við einkaaðila um slíkan rekstur.

Hinn 17. september samþykkti Alþingi lög nr. 127/2011, um breytingu á lögum um gjaldeyrismál, tollalögum og seðlabankalögum, og festi í lög reglur um gjaldeyrishöft sem Seðlabankinn hefur sett. Gert er ráð fyrir að höftin gildi til ársloka 2013 og gildistími tengdra ákvæða í tollalögum og seðlabankalögum er framlengdur til sama tíma.

Hinn 17. september samþykkti Alþingi lög nr. 128/2011, um verðbréfasjóði, fjárfestingarsjóði og fagfjárfestasjóði. Fagfjárfestasjóðir eru með því felldir undir eldri lög sem ná þar með til allra sameiginlegra fjárfestingarsjóða. Lögin innleiða auk þess ákvæði tilskipunar 2007/16/EB um breytingar á tilskipun um sameiginlega fjárfestingu í framseljanlegum verðbréfum (UCITS). Aðrar helstu breytingar eru þrenging fjárfestingarheimilda, hert skilyrði fyrir rekstri sjóða og aukin upplýsingaskylda gagnvart viðskiptavinum.

Hinn 17. september samþykkti Alþingi lög nr. 134/2011, um breytingar á lögum um húsnæðismál, nr. 44/1998, með síðari breytingum. Með lögnum er íbúðalánasjóði heimilað að bjóða óverðtryggð lán en í fyrri ákvæðum var kveðið svo á að ÍLS-verðbréf skyldu vera verðtryggð samkvæmt vísitölu neysluverðs. Breytingin kveður einnig á um að vextir af verðtryggðum ÍLS-verðbréfum skuli vera fastir allan lánstímann en að vextir af óverðtryggðum ÍLS-verðbréfum geti verið breytilegir.

Hinn 17. september samþykkti Alþingi sveitarstjórnarlög, nr. 138/2011. Helstu nýjungar í fjármálum sveitarfélaga eru þær að skil fjárhagsáætlana og ársreikninga verða fyrir en nú er og frávik frá fjárhagsáætlun krefjast viðauka við áætlunina. Samanlögð útgjöld sveitarsjóðs og stofnana mega ekki vera meiri en reglulegar tekjur á hverjum þremur árum og samanlagðar skuldir og skuldbindingar mega ekki fara fram úr 150% af reglulegum tekjum. Sveitarfélög fá tíu ár til að laga sig að lögunum.

Hinn 21. september ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að halda vöxtum bankans óbreyttum. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana voru því áfram 3,5%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum 4,25%, vextir á lánum gegn veði til sjö daga 4,5% og daglánavextir 5,5%.

Hinn 26. september úrskurðaði Fjármálaeftirlitið að Íslandsbanki hf. væri hæfur til að fara með svo stóran (virkan) hlut í BYR hf. að BYR verði talið dótturfyrirtæki bankans.

Hinn 28. september tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði afturkallað innheimtuleyfi SPRON Factoring hf. og starfsleyfi Vaxta hf. - verðbréfamiðlunar, sem og starfsleyfi Landsbanka Íslands hf. (gamla Landsbankans) að hluta, þar sem kveðinn hefði verið upp úrskurður um slit bankans.

Október 2011

Hinn 4. október tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði veitt Íslandsbanka hf. leyfi til útgáfu sértryggðra skuldabréfa.

Hinn 5. desember fékk Arion banki hf. sams konar leyfi.

Hinn 11. október náðist samkomulag á fundi strandríkja um veiðar úr kolmunnastofninum á árinu 2012. Heildarafli verður 391 þúsund tonn, sem er talsverð aukning milli ára, og afli íslenskra skipa 63.477 tonn.

Hinn 14. október sömdu viðkomandi strandríki um veiðar úr norsk-íslenska síldarstofninum árið 2012. Heildarafli verður 833 þúsund tonn árið 2012 og afli íslenskra skipa 123 þúsund tonn.

Hinn 20. október samþykkti Alþingi lög nr. 146/2011. Með þeim var XII. kafla laga nr. 161/2002, um fjármálafyrirtæki, breytt í þeim tilgangi að lögleiða sérstakt varnarþingsákvæði um riftunarmál vegna fjármálafyrirtækja sem tekin hafa verið til slita hér á landi og framlengdur frestur til að höfða riftunarmál vegna gerninga fjármálafyrirtækja.

Hinn 20. október tilkynnti Fjármálaeftirlitið að það hefði afturkallað starfsleyfi Saga Fjárfestingarbanka hf. sem lána-fyrirtæki þar sem fyrirtækið fullnægði ekki skilyrðum laga um eigið fé. Afturköllunin miðast við 3. október.

Hinn 28. október dæmdi Hæstiréttur í ellefu málum sem kærð höfðu verið frá héraðsdómi og fjölluðu um hvort tilteknar kröfur á gömlu bankana skyldu teljast innstæður og hvort þær skyldu teljast forgangskröfur með tilvísun til neyðarlaganna, nr. 125/2008. Forgangur innstæðukrafna var í dómunum talinn standast. Birti forsætisráðuneytið af því tilefni yfirlýsingu um að ákvæði neyðarlaganna um forgang innstæðukrafna á gömlu bankana héldu gildi samkvæmt dómunum.

Nóvember 2011

Hinn 1. nóvember var tilkynnt um kaup MP banka á Júpiter rekstrarfélagi hf. Júpiter sérhæfir sig í stýringu fjármuna og starfrækir fjóra verðbréfasjóði og einn fagfjárfestasjóð.

Hinn 2. nóvember ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að hækka vexti bankans um 0,25 prósentur. Vextir á viðskiptareikningum innlánsstofnana voru hækkaðir í 3,75%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum í 4,5%, vextir af lánum gegn veði til sjö daga í 4,75% og vextir af daglánum í 5,75%.

Hinn 7. nóvember tilkynnti sjávarútvegsráðuneytið ákvörðun ráðherra um að hækka heildaraflamark í íslenskri sumargotssild á árinu 2011-2012 um 40 þúsund tonn.

Hinn 10. nóvember komust stjórnir Auðar Capital hf. og Tinda verðbréfa hf. að samkomulagi um að sameina starfsemi fyrirtækjanna undir merkjum Auðar Capital. Tindar verðbréf voru með starfsleyfi frá Fjármálaeftirlitinu sem verðbréfafyrirtæki og buðu viðskiptavinum sínum upp á verðbréfamiðlun og fyrirtækjaráðgjöf, en Auður Capital hafði ekki boðið upp á verðbréfamiðlun fyrir sameiningu.

Hinn 11. nóvember undirritaði fjármálaráðherra samning við Reykjanesbæ um kaup ríkisins á landi og orkuauðlindum í eigu Reykjanesbæjar, með fyrirvara um samþykki Alþingis. Heimild var veitt fyrir kaupunum á fjárukalögum 17. nóvember.

Hinn 15. og 16. nóvember birti matsfyrirtækið Moody's yfirlýsingu um lánsþæfiseinkunnir Ríkissjóðs Íslands. Engin breyting var gerð á lánsþæfiseinkunnum ríkissjóðs, Baa3 fyrir langtímaskuldbindingar og P-3 fyrir skammtímaskuldbindingar.

Hinn 17. nóvember samþykkti Alþingi fjárukalög fyrir 2011. Tekjuáætlun hækkaði um 8 ma.kr. og útgjaldaheimildir um 17,4 ma.kr., mest vegna tilfærsla og kostnaðarhækkana í ríkisrekstri, en vaxtagjöld lækka með lækkandi vaxta-stigi. Á fjárukalögum var einnig heimild til að selja hlut ríkisins í Byr hf. (nýja Byr).

Hinn 18. nóvember kynnti Seðlabanki Íslands nýtt skref í losun gjaldeyrishafta undir heitinu „Fjárfestingarleiðin“. Fjárfestingarleiðin er liður í áætlun Seðlabankans frá 25. mars 2011 um losun hafta og felur í sér að fjárfestar sem hyggjast fjárfesta á Íslandi fyrir erlendan gjaldeyri geta keypt íslenskar krónur fyrir hluta gjaldeyrissins í útboði Seðlabanka Íslands. Skilyrt er að viðkomandi fjárfestir kaupi að minnsta kosti sömu fjárhæð króna í venjulegum viðskiptum við fjármálastofnanir og að fjárfesting hans sé bundin til langs tíma hér á landi.

Hinn 23. nóvember staðfesti matsfyrirtækið Standard & Poor's óbreytta lánsþæfiseinkunn BBB-/A-3 fyrir langtíma- og skammtímaskuldbindingar Ríkissjóðs Íslands í erlendum og innlendum gjaldmiðli. Horfum var breytt úr neikvæðum í stöðugar. Lánsþæfiseinkunnir ríkissjóðs, BBB-/A-3, voru staðfestar.

Hinn 25. nóvember var tilkynnt um sölu ríkisins á Byr hf. til Íslandsbanka með samþykki Fjármálaeftirlitsins, Samkeppniseftirlitsins og Eftirlitsstofnunar EFTA. Kaupverðið nam 740 m.kr. fyrir 11,8% hlut.

Desember 2011

Hinn 7. desember samþykkti Alþingi fjárlög fyrir árið 2012. Heildartekjur á fjárlögum 2012 eru áætlaðar 523 ma.kr. og hækka um 9% frá fjárukalögum 2011, heildargjöld eru áætluð 544 ma.kr. og hækka um 3% og halli er áætlaður 35 ma.kr. samanborið við 57 ma.kr. samkvæmt fjárukalögum 2011.

Hinn 7. desember ákvað peningastefnunefnd Seðlabanka Íslands að halda vöxtum bankans óbreyttum. Vextir á viðskiptareikningum fjármála-fyrirtækja voru því áfram 3,75%, hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum 4,5%, vextir af lánum gegn veði til sjö daga 4,75% og daglánavextir 5,75%.

Hinn 14. desember staðfesti EFTA-dómstóllinn að gjaldeyrishöft, líkt og þau sem gilda hér á landi, samrýmast EES-samningnum. Um var að ræða ráðgefandi álit sem Héraðsdómur Reykjavíkur óskaði eftir og sneri að dómsmáli sem var til umfjöllunar fyrir dómnum.

Hinn 14. desember tilkynnti eftirlitsstofnun EFTA að ákveðið hefði verið að vísa til EFTA-dómstólsins máli vegna meintra brota Íslands á tilskipun um innstæðutryggingar, hinu svonefnda Icesave-máli.

Hinn 17. desember samþykkti Alþingi lög nr. 156/2011, sem breyta lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða með því að a) framlengja um eitt ár heimild lífeyrissjóða til að hafa allt að 15% mun á milli eignarliða og framtíðarskuldbindinga vegna lífeyris án þess að breyta samþykktum sjóðanna, b) skylda lífeyrissjóði til að greiða í starfsendurmenntunarsjóð, c) leggja 0,0814% skatt á eignir lífeyrissjóða vegna viðbótarhúsnæðisbóta 2011-2012 og d) fresta auk þess framkvæmd banns við stjórnarsetu í mörgum lífeyrissjóðum samtímis.

Hinn 17. desember samþykkti Alþingi lög nr. 164/2011, um ráðstafanir í ríkisfjármálum. Ákveðið var m.a. að lækka tryggingargjöld um 0,91% af stofni frá ársbyrjun 2012, hlutur fæðingarorlofssjóðs var hækkaður úr 1,08% í 1,28% af stofni almenns tryggingargjalds og greiðslur í Ábyrgðarsjóð launa hækkuðu um 0,05% af sama stofni. Persónuafsláttur var hækkaður um 5,2%, mörkin milli 1. og 2. skattþreps um 15% og mörk milli 2. og 3. þreps um 8,4%. Skatthlutföll ríkisins breyttust ekki en meðalútsvar og staðgreiðsluhlutföll hækkuðu um 0,03% af stofni. Sóknargjöld hækkuðu um 0,5%, álagning auðlegðarskatts var framlengd um tvö ár og frádráttur frá skattstofni vegna iðgjalda til að afla viðbótarlífeyrisréttinda lækkaður úr 4% í 2% af tekjum á árunum 2012-2014. Þá voru eldsneytis- og áfengisgjöld hækkuð sem og kolefnisskattur. Sérstök skattlagning fjármálafyrirtækja var framlengd út 2013 sem og ýmsar ívilnanir vegna fjárhagsáfalla.

Hinn 17. desember samþykkti Alþingi lög nr. 165/2011, um fjársýsluskatt. Með lögnum er tekinn upp sérstakur skattur á fjármálafyrirtæki og þá aðila sem stunda váttryggingarstarfsemi. Heildarlaunagreiðslur þessara aðila verða skattstofn og skatthlutfallið 5,45%. Lögin eru liður í sérstökum tekjuöflunaraðgerðum fjárlaga fyrir árið 2012, en tekjur af þessum nýja skatti eru taldar verða 2,25 ma.kr. á árinu 2012. Samhliða var lagður 6% sérstakur tekjuskattur á hagnað þessara fyrirtækja umfram 1 ma.kr.

Hinn 17. desember 2011 samþykkti Alþingi lög nr. 175/2011, um breytingu á lögum nr. 42/1983, um Landsvirkjun, lögum nr. 139/2001, um stofnun sameignarfyrirtækis um Orkuveitu Reykjavíkur, raforkulögum, nr. 65/2003, og lögum nr. 19/2011, um breytingu á raforkulögum, nr. 65/2003, með síðari breytingum. Breytingin á lögum um Landsvirkjun er til þess fallin að eyða öllum vafa um það hvaða fjárhagslegar skuldbindingar eigi að njóta eigendaábyrgðar. Sambærileg breyting var gerð á lögum um stofnun sameignarfyrirtækis um Orkuveitu Reykjavíkur. Þá var 8. gr. raforkulaga breytt á þann veg að í stað þess að kveðið sé á um að flutningsfyrirtæki raforku skuli vera í beinni eigu íslenska ríkisins og/eða sveitarfélaga skuli það vera í meirihlutaeigu þeirra og/eða fyrirtækja sem eru í þeirra eigu.

Hinn 17. desember samþykkti Alþingi lög nr. 178/2011, um breytingar á ýmsum lögum um almannatryggingar. M.a. voru bætur almannatrygginga almennt hækkaðar um 3,5% frá ársbyrjun 2012 og bótatímabil þeirra sem urðu atvinnulausir eftir lok febrúar 2008 framlengt um ár til ársloka 2012.

Hinn 17. desember framlengdi Alþingi um eitt ár meginákvæði laga nr. 107/2009, um aðgerðir í þágu einstaklinga, heimila og fyrirtækja vegna banka- og gjaldeyrishrunsins. Gilda þau nú til ársloka 2012.

Hinn 21. desember auglýsti fjármálaráðuneytið lykilstærðir staðgreiðslu á árinu 2012. Meðalútsvar verður 14,44% og hækkar um 0,03% milli ára. Hlutföll í staðgreiðslu hækka um þessi 0,03% og verða 37,34% á tekjur að 230 þús. kr./mán., síðan 40,24% á tekjur á bilinu 230-704 þús. kr./mán., og loks 46,24% á tekjur umfram það. Skattleysismörk verða 130 þús. kr./mán. og hækka um 5,2%, neðri mörk 2. skattþreps verða 230 þús. kr./mán. og hækka um 9,8%, en neðri mörk 3. þreps verða 704 þús. kr./mán. og hækka um 3,5%.

Hinn 31. desember féllu úr gildi bráðabirgðaákvæði í lögum um atvinnuleysistryggingar sem heimiluðu greiðslu bóta á móti skertu starfshlutfalli. Sömuleiðis féll niður samsvarandi ívilnun fyrir sjálfstætt starfandi einstaklinga.